

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Gorici, Kranju, Št. Petru, Pistoiji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.).

GLASILA SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 halone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, smernice, zšvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema inšeratsni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in uitojivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 1-20, za pol leta Kron 1-10.

Tal depiz naj se pošilja na uredništvo lista. Nepravilno pisane pisma se ne sprejemajo in rečept se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik koncesij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Pešne-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 18. Trgovinski minister je predložil več načrtov lokalnih železnic. Zbornica je nadaljevala adresno debato. Posl. Zelenjak (ljudska stranka) je rekel, da je za volilno pravico na najširji podlagi, ki ne sme biti navezana na znanje čitanja in pisanja. Posl. Molnar (ljudska stranka): Znanje madjarskega jezika je treba brezpogojno zahtevati!

Posl. Zelenjak je potem obširno pojasnjeval potrebo posestne politike v interesu malih kmetovalcev in je konečno zahteval revizijo cerkveno-političnih zakonov. — Posl. Szmezsanyi (ljudska stranka) je govoril o zlorabah na volitvah. Pri tem je prišlo med njim in posl. delavske stranke župnikom Ivanom Richterjem do živahnega prepiranja. — Posl. Richter je zaklical Szmezsanyi-ju, da se je sam pod Banffy-jem udeleževal volilnih zlorab za liberalno stranko. (Velik hrup pri ljudski stranki.) — Neki posetnik galerije je zaklical Richterju: Juda!

Posl. Szmezsanyi je pod častno besedo izjavil, da trditev posl. Richterjeva ne odgovarja resnici. — Nato je bila razprava prekinjena in seja zaključena. Prihodnja seja jutri.

Trgovinski minister v Plznu.

PLZEN 18. Danes dopoldne je dospel semkaj trgovinski minister dr. Weisskirchner in je najprej obiskal trgovinsko in obrtno zbornico.

PLZEN 18. Minister Weisskirchner je vsprejel v trgovski in obrtni zbornici več oseb, nakar se je ogledal Skodove livarne, potem pošto poslopje in mestni muzej. Ob 1 uri je trgovska in obrtna zbornica priredila ministru na čast banket.

Odkritje spomenika Petru Velikemu.

RIGA 17. (Petr. brz. ag.) Ruski car in carica sta včeraj dopol. dospela semkaj na jahti „Standard“.

RIGA 18. Včerašnjemu odkritju spomenika Petru Velikemu so prisostvovali car Nikolaj in carica Aleksandra Feodorova ter velika množica naroda. Na povratku na jahto „Standard“ je množica priredila carski dvojici živahne ovacije.

Nesreča na železnici.

MELBOURNE 18. — Ekspresni vlak Brighton-Melbourne je pri postaji Rismond trčil skupaj s tamkaj stoječim vlakom. Na obeh vlakih je bilo mnogo potnikov. Osem oseb je bilo ubitih, 30 pa ranjenih. Trije vozovi so šli na kose.

TURČIJA.

CARIGRAD 18. Porta je z noto pozvala grški patrijarhat, naj več ne nastavlja na svojih šolah kakor učitelje inozemskih podanikov in naj odpusti iz službe vse učitelje iz Grške.

CARIGRAD 18. „Tanin“ poroča da je imel tajni odbor svoje podružnice tudi v pokrajinah, kjer so aretirali nekoliko členov.

Baku 17. Tovarne za nafto v Seba-jevu, v katerih je 30.000 pudov olja, so pričele goriti. Ogenj se je razširil tudi na sosedno tovarno. Do poludne niso še ognja pogasili.

PODLISTEK.

Jurkica Agićeva.

Povest.

Hrvatski spisal. Ks. Šandor-Gjalski. — Prevel Fr. Orel

A on je vse temu prisostvoval. Bili so to zanj — posebno začetkoma — mučni in grozni trenotki. Sočutje za ljubljeno dekle, ko jo vidi v takem stanju, paralo mu je dušo. A zopet — koliko lastnih misli, koliko divnih slik domišljije lastne duše, koliko predstavljanih si želj in nad — je bilo v blodnji te bolne sirote! Saj uprav take slike so se porajale njemu! In vse to bi se bilo lahko zgodilo v resnici, — da, da, — moralo bi se bilo uresničiti! Čutil je ob takih prilikah, da mu preveča dušo neki tajni, globok čut, da mu nekaj šepeta, da ta ljubezen je bila potrebna njegove duše, njenim svrham, njenemu cilju.

Ravno onega jutra je razumel kako Jurkica govori o njem in se razgovarja z njim. Posnel je iz njenih besed, kako si domišljaja, da se nahaja v njegovi družbi, na potovanju nekje — daleč — daleč, da se

Gorica 18. Danes popoldne je tukaj po daljši bolezn umrl general kavalrije v pok. Gilbert baron Löhneisen.

Henderson (Kentucky) V treh grofijah kentuckijskih so napravili nalivi velikansko škodo, ki se jo ceni na dva milijona dolarjev.

Buenos-Aires 17. (Og. Havas). Bivši francoski ministerski predsednik Clemenceau je dospel danes semkaj. Na kolodvoru so ga vsprejeli zastopniki vlade.

Saigon 17. Potopil se je v brzicah reke Mekong čoln. Pri tem so utonili general Beylle, samitetni načelnik Ruffiandis in trije mornarji-urojenci.

Pariz 15. Pogodba o predjumu 50 milijonov za grško vlado je bila danes podpisana, posojilo 150 milijonov bo sklenjeno pozneje.

San Sebastian 17. Kralj Alfonz je dospel semkaj iz Madrida. Prebivalstvo ga je prisrčno pozdravljalo.

Slovenci v Belemgradu.

Triumf slovanske vzajemnosti.

Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ je bilo — kakor je našim čitateljem znano — priredilo večnemu izlet v Beligrad, kjer je priredilo v soboto dne 9. t. m. koncert na korist po povodnji ponesrečenim krajem v Srbiji. Način, kakor so bili vsprejeti Slovenci v prestolnici Srbije, kaže, kako velike simpatije goje Srbi za nas Slovence, a ob enem tudi, kako lepo napreduje ideja jugoslovanske solidarnosti, ki ni več prazna fraza, temveč zadobiva vedno konkretnije oblike.

Prihod slovenskih gostov v Beligrad je bil javljen za soboto dne 9. t. m. opoldne. Že uro pred napovedanim prihodom se je zbrala v pristanišču ob Savi nepregledna množica, ki je čakala nestržno na prihod gostov.

Mesto se je obleklo v slavnostno obleko. Vsi srbski listi brez izjeme so priobčili ta dan uvodnike, v katerih poudarjajo važnost in pomen slovanskega izleta in pozdravljajo v navdušenih besedah slovanske goste.

Novi parnik srbskega parobrodnega društva „Vardar“, okičen z zelenjem in nebrojnimi zastavicami, je odplul v Zemun, da sprejme na krov slovanske izletnike. Na krovu je bila godba kraljeve garde in beligradskega odbora za sprejem Slovencev, na čelu mu prof. Rista Odavić s tajnikom dr. Županićem.

Da-si je prišla vest, da ima vlak, s katerim se vozijo Slovenci, 40 minut zamude, vendar je množica, zbrana v pristanišču, vstrajala na mestu in se ni razšla. Ko je prišlo telefonsko obvestilo, da so Slovenci dospeli z Zemun, je nastalo med občinstvom splošno vznemirjenje in vse je napeto pričakovalo, da se Slovenci pojavijo na nasprotni obali. Toda gostov le ni bilo in ni bilo. Zadržala so jih na kolodvoru zemunska hrvaška in srbska narodna društva, ki so jih prišla pozdraviti. Bilo je že skoro poludne, ko je „Verdard“ odrinil od zemunske obale. Med zvoki narodne himne „Naprej zastava Slave“ je parnik končno priprl v luko.

S trdnjave so grmeli topovi Slovincem v pozdrav, občinstvo pa je mahalo s klobuki

sprehajata ob neki morski obali in se divita veličastnemu razgledu. Od časa do časa je vskliknila veselja na tem uživanju. Vsaka beseda je bila krepkejša pod utisom teh njenih občutkov. Hanibal je izšel. Težko mu je bilo poslušati dalje. „Same halucinacije, — ah, a prav tako bi bilo!“ — si je šepetal v grenki boleti in srce se mu je trgalo boli, ko mu je duh razkril hrepenenje in želje po oni sanjavi sliki sreče, a sedaj izgubljeni za vedno. V tem, „za vedno izgubljenem trenutku“ dozevalo se je, da je trpel največ. Ni ga bolelo toliko, da je nesrečen. Z močjo stoika je prenašal svoj križ in jarem nesreče. A spoznanje tistega tragičnega zakona v človeškem življenju, ki nikoli ne povrača ničesar, kar se je enkrat izgubilo, to spoznanje ga je potrljo in obvladalo s težko skrbjo, z jednim jednim pomislekom, da tudi tedaj, ako Jurkica ozdravi, ne bo njegova sreča nikoli ista, kakor bi bila brez te nesreče.

Medtem, ko je Hanibal, zatopljen v svoje misli, blodil po parku, je solnčni žarek v sobi nadaljeval se svojo igro. Od roba obleke se je povspeval k grudim, od grudi skakal na obraz. In kakor začaran tolike lepote obseval je se svojim sijajem vso glavo.

V prvem trenutku se je ni vsled tega izpremenila ni jedna črtica lica, niti z očmi

in robci ter navdušeno klicalo: „Živeli Slovinci“.

Na mostičku, postlanem s travo in okrašenem z zelenjem, je stal mestni občinski odbor, na čelu mužupan Kosta Glavinic, ki je Slovence navdušeno pozdravil, povdarjajoč da je srbski narod imel trenutkov, ko je bil na robu propada, a tudi takrat je imel žvestega prijatelja, ki je, preziraje vse svoje nevolje in nevarnosti, vedno zvesto stal ramo ob rami ob strani srbskega naroda, čuteč srbsko nesrečo za svojo nesrečo. Ta redki, čvrsti, iskreni in neomahljivi prijatelj srbski, to ste bili Slovenci.

A kaki in koliki ste nam prijatelji, dokazujetn s tem svojim današnjim posetom v Belemgradu. Zbog tega boste razumeli vso našo radost in srečo, da vam morem ob prvem koraku vašem na svobodna tla kraljevine Srbije vzklikniti v imenu beligradskega prebivalstva: „Dobro nam došle drage in mile sestre naše, dobro nam došli dragi in mili bratje“.

Na županov govor so zadoneli navdušeni živio-klici. V imenu Slovencev se je za sprejem in pozdrav zahvalil državni poslanec Alojzij Štrekelj, ki je rekel med drugim, da kri ni voda in da krvne vezi se ne dajo odpraviti niti s pretnjami in grožnjami.

Po Štrekeljevem govoru so priredili Srbi Slovincem tako navdušene ovacije, kakršnih še niso videli — to je enodušna sodba vseh slov. izletnikov.

Župan Glavinic je na to podal roko gospe dr. Tavčarjevi ter jo sproved v ekvipažo, zanjo pripravljeno. Izletniki so v spremstvu odšli v mesto, povsodi navdušeno pozdravljeni od neštete množice, zbrane po ulicah.

V nedeljo dopol. ob 9. je bila v „Gradžanski kazini“ Slovincem na čast slavnostna akademija. Udeležili so se je polnoštevilno vsi Slovenci.

Opoldne so bili Slovenci povabljeni v goste k raznim najuglednejšim srbskim rodbinam.

Popoldne ob 5. so Slovenci posetili grob svoje rojakinje Vele Nigrisove. Na pokopališču je bilo zbranega na tisoče beligradskega občinstva. Na grob je položilo pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ venec svežih rož s slovensko trobojnico. Cerkveni obred je opravil župnik Milošević ob asistenci 14 svečnikov. Koncem obreda so zapeli beligradski pevci prekrasno in ginjaivo pesem „Večnaja pamjat“, pevci „Ljubljanskega Zvona“ pa žalostinke „Na grobeh“ „Nad zvezdami“ in „Blagor jej“. Nato je stopil pred gomilo upravitelj narodnega gledališča ter z govorniško elokvenco slavil veliko pokojnico.

Ko so se izletniki vračali v mesto, jih je eden izmed najuglednejših belgradijskih meščanov, veletržec Marko Vuletić povabil na Kolarčev vrt, kjer jih je pogostil z znano srbsko gostoljubnostjo.

Zvečer je bil koncert v „Narodnem gledališču“. Gledališče je bilo do zadnjega kotička razprodano.

Koncert, o katerem so pisali vsi srbski listi zelo simpatično je uspel najizbornejše v vsakem oziru.

Po koncertu je bil Slovincem na čast banket na vrtu hotela „Imperial“. Priredila ga je mestna občina. Vrsto napitnic je otvoril župan Kosta Glavinic, ki je v vzne-

ni trenila. Pogled jej je bil še vedno jednako vprti v motno daljavo. A oni svetli solnčni žarek se je vspenjal čim višje, dospel je tudi do oči; nato si je obrisala z roko potno čelo, privzdignila se z vsem gornjim životom, zganila nekoliko rameni, nagnila se s prsi nekoliko naprej, se še enkrat pogladila z roko preko čela in, obrnjena od svetlobe proč, izpregledala.

— Kje sem? — je zaječala slabotnim glasom in vsa začudena. Radovedno se je ozirala po sobi. — Ah, — na njegovem domu! Tako, tako je, — sinoči sem se bila onesvestila, — ah, — gorje, — kako strašno je bilo! — in prišla se je za senci s prsti obeh rok.

Zavedla se je. Vzbudil jo je čarobni žarek, ta poslanec onega daljnega — daljnega izvora vsem stvarjenju, onega silnega ognjišča v vsemiru, — sijajnega solnca, ki se ga poslužuje božja previdnost, da ohranja in živi pojedina bitja, da jim daja spoznavanje in jim kliče, da nad vse je — ljubezen in srce!

Vsa njena žalostna povest se je jej vnovič predočila v duhu. Grozni trenotki so jej bili to. Bog si ga vedi, da ne bi bila padla v prejšnji položaj, da ni med tem časom dosegel oni solnčni žarek razpelo, viseče na steni, ter je obsijalo se sveto avreolo.

šenih besedah pozdravljaj Slovence. Koncem svojega govora je omenil, da je poslal brzojavni pozdrav slovenski rojak podpolkovnik Janko Vukasović.

V ponedeljek zjutraj so se Slovenci peljali na ladji „Sumadija“ v Smederovo, mesto z znamenito, starodavno trdnjavo ob Donavi. Tu so bili Slovenci prav tako navdušeno sprejeti in bratsko pogoščeni, kakor v Belgradu.

Popoldne je „Zvon“ priredil v parku koncert, ki ga je posetilo na tisoče ljudi.

Ko so se zvečer vračali Slovenci na „Sumadijo“ v Beligrad, so s trdnjave grmeli topovi.

V torek dopoldne so Slovenci prisostvovali vojaški paradi ob priliki godu kralja Petra. Ob 11. dopoldne so si ogledali kraljevski vrt, kjer jim je bil prirejen za-jutrk.

Tu je prišel med nje prestolonaslednik Aleksander ter si dal po profesorju R. Odaviću predstaviti več Slovencev in Slovenk.

Z vsakim izmed teh se je prijazno razgovarjal. Na to je odgovoril še vsakega drugega, tretjega izmed Slovencev. Ko je odšel, so prinesli dvorniki cigarete, s katerimi so bili počestčeni gospodje. Na to so povabili Slovence v svojo sredo na dvoru zbrani častniki ter jim priredili iskrene ovacije. Ko so slovenski gostje zapuščali dvor, so jih častniki spremili do vrat, navdušeno jim kličoč: „Živeli Slovenci!“

Popoldne so si slovenski gostje ogledali ljudsko slavnost v Topčiderju ter prisostvovali slavi kraljevega imena. Tu je kralj Peter ogovoril tajnika „Ljubljanskega Zvona“, Zorka, s postancem A. Štrekljem pa se je razgovarjal dobre četrt ure.

Zvečer so se Slovenci udeležili ljudske veselice na Kalimegdanu, kjer je s par točkami nastopil „Ljubljanski Zvon“. Na to pa so bili gostje srbskih častnikov v „Oficirskem domu“. Tu je bila gospa dr. Tavčarjeva predstavljena avstro-ogrskega poslaniku grofu Forgachu.

Kralj je gospo dr. Tavčarjevo posebno odlikoval, ves čas se je pogovarjal z njo, kakor star prijatelj in končno otvoril z njo ples — srbsko kolo. Grof Forgach je vprašal gospo, da-li jej Belgrad ugaja? Odgovorila je, da zelo in da samo obžaluje, da že preje ni poznala tega mesta.

V sredo popoldne so se Slovenci poslovlili oduševljeni od bratskega vsprejema in naravnost kraljevske gostoljubnosti, s srcem, polnim prekipeljavajočih čustev. Ostavili so Beligrad z zavestjo, da si je ideja jugoslov. kulturnega edinstva in srbsko-slovenskega bratstva pridobila najuglednejša tla v narodu srbskem.

Pol milijona za germanizacijske svrhe Trsta in Istre!

(Dalje.)

Tržaško nemško agresivno in mrzličavo delavno kolonijo tvorijo večinoma profesorji, učitelji in pa uradniki državnih železnic. Ti skrbje za uprav občasno vredno vemo, da se jim ne izgubi ni ena nemška duša. Posledica te skrbi je tudi nemška šola v bližnjem Šklednju, katere učitelja je država toli drage volje prevzela v svoje oskrbovanje. Letos otvorijo na tej šoli že četrti raz-

Jurkica je vprla svoje oči vanje. V veliki njeni negi je po starinskem umetniku krasno izvedeni sveti obraz mučenika z Golgote napravil nanjo poseben vtis; zadelo se je jej, da je oni obraz oživel, a Jurkici je bilo kakor da na sebi občuti oni izmučeni, a zopej ljubezni polni, po žrtvi odičeni in okrepljeni pogled Odrašenikov. Stresla se je, nenavadno in čudno jej je bilo pri srcu. Kakor da je izšla iz same sebe in kakor bi se bila prelevila. Dozdevalo se jej je, da vidi pred seboj neko nenavadno svetlobo, a ta da je obšla tudi notranjost njeno. Obšel jo je občutek, da to ni več ona Jurkica, ki sedi v naslonjaču. In takoj so se jej počele nizati v neposredni bližini ali daljini čudne slike, katerih kakor da ne bi gledala z lastnimi očmi; a ob enem je spoznavala vsako njih povsem jasno in razločno do vsake malenkosti. Najprej skupno, a potem po vrsti so se jej prikazale pred očmi slike: rojstva Gospodovega v Betlehemu, sijaja čudne zvezde na nebu, bega v Egipt, bivanja v puščavi, molitve na oljski gori, zadnje večerje, — zatem Golgote in križanega med razbojnikoma, izpostavljenega zasmehu tisočev naroda. Tako jasno so se jej predočevale te slike, da se jej je dozdevalo, da sliši klic božji: „Moj Bog! Moj Bog! Zakaj si me zapustil!“ (Pride še).

red, tako, da bo imela tista peščica Nemcev v Škedenju svojo štirirazredno ljudsko šolo v slovenski vasi v slovenski okolici!

Važnejša točka za nemško propagando je Pula. Poleg mornariške: državne meščanske in ljudske šole, deške in dekliške, vzdržuje vlada 5-razredno deško in 2-razredno (novo otvoreno) dekliško šolo, z ravnateljem vred 15 učnih moči. In če prištevamo še Opatijo z 4 učitelji in v novejši dobi osnovano nemško šolo na Brioni, potem vidimo, da vzdržuje vlada v puljskem okraju 20 nemških učiteljev. Od vseh teh 20 učiteljev ni niti eden Italijan, niti Slovenec, niti Hrvat. Vsi so sami stramdentsche — Nemci iz Češke, ali pa (v novejši dobi) iz Gradca. Saj na teh zavodih ni mesta za deželne jezike, ki jih — po mnenju teh nemških gospodov — ljudstvo ne potrebuje. Glavno je — germaniziranje Slovanov.

Ko je bila „Edinost“ pred leti opozarjala, naj bi se uvel tudi pouk v deželnih jezikih, so oblasti jednostavno prezrle ta gotovo opravičeni in koristni nasvet, a tudi Italijani in Hrvati se niso gani. Iz tega bi se dalo sklepati, da ti poslednji nimajo nič proti ponemčevanju svoje dece.

Ako slednji prištevamo še onih 5 učiteljev tržaške protestantovske šole, stojimo pred kričečim dejstvom, da vzdržuje država v Trstu in Istri na nemških šolah 120 učiteljev: med temi 4 ravnatelje, 2 nadučitelja in 8 veročiteljev.

V tem skupnem številu sta 2 Italijana, 3 Slovenci in 2 Slovenki. Od ravnateljev znata le 2 občeavati s strankami v italijanskem jeziku, to je: vodja v ulici Fontana in deške šole na Lipskem trgu. Nobeden njih pa ne more občeavati slovenskimi strankami v slovenskem jeziku, da si tvorijo Slovenci dve petini obiskovalcev teh šol! Nobeden teh gospodov ne pozna ne slovenskega, ne hrvaškega jezika. Saj se pa tudi ta jezik popolnoma prezira ob razpisovanju služeb. Ravnatelji so odvisni od tolmačev, ki posredujejo med njimi in strankami. In kaj takega se godi v Primorja, kjer je domače prebivalstvo izključno slovansko in italijansko!

Vspričo tolike razsipnosti za nemške šole je država prevzela doslej v svoje oskrbovanje le borih 5 slovenskih učiteljev na naši družini šoli! Stori la je pa to le iz previdnosti, da je pomirila duhove in da ima pretvezo za nadaljevanje svojega zistema na nemških državnih šolah.

Naj se oziramo kamorkoli, povsodi nam grozi ta nemški naval. Zastonj je naše časopisje opozarjalo slovensko-hrvatsko javnost in vse naše stranke in njih zastopnike; nikjer ni pravega odpora proti nevarnosti, ki nam grozi na najvažnejših postojankah Primorja. Naš tržaški poslanec se sicer trudi po svoji moči, ali kaj pomaga to, ako pa ne dobiva zadostno podpore in zaslonbe v skupnosti našega zastopstva! Nič izdatnega se ni storilo doslej za odbijanje nemških nacionalcev na polju šolstva; in tako je bilo možno, da so vsa važnejša mesta zasedli Nemci ter postali mogotci in gospodarji v naši domovini. Na naši lastni zemlji smo izročeni na milost in nemilost Nemcem.

Ali se naši zastopniki ne zavedajo, kako raste nevarnost za našo bodočnost s tem, da se z votiranjem proračunov v parlamentu dovoljujejo sredstva v naše raznarodovanje?! To je greh, ki se bo kruto maščeval ne le nad nami Slovenci in Hrvati, ampak tudi nad vsem avstrijskim Slovanstvom: ker slovanski poslanci ne umevajo dovoljno položaja v našem Primorju in se ne ozirajo zadostno na klice in tožbe Hrvatov in Slovencev v Primorju, kakor nam to prav nazorno kaže pehanje ob vprašanju ital. fakultete! (Pride še.)

Vladna kriza na Hrvatskem.

Nada, da se spor med hrvatsko-srbsko koalicijo in med banom vendar kako poravnava in da ne pride do skrajne konsekvence, se torej ni uresničila. Ban je hotel svojo demisijo in je sedaj odvisno od najvišjih faktorjev, da-li pride do spremembe na hrvatski vladi in temu dosledno tudi do razpuščenja sabora in novih volitev.

Glasila hrvatsko-srbske koalicije opričujejo seveda zahtevo te poslednje, da se uradniki, ki so pod Rauchovo silovlado zagrešali protizakonitosti, kaznujejo, posebno pa, da se odstrani upravitelj pravosodnega oddelka Aranicky, kakor jeden glavnih stebrov Rauchovega režima.

Prvo zahtevo opričujejo koalicijska glasila nasproti stališču bana Tomašića z zatrjevanjem, da koalicija ne zahteva nikake politike maščevanja, ampak zadoščenja za željenemu zakonu. Glede Aranickega pa naglašajo, da ta niti šteje med uradništvo, ampak je vstopil v vlado kakor politik. Čim je padel zistem, morajo pasti tudi njegovi stebri! Če je Rauch moral iti, je le dosledno, da izgine tudi njegova desna roka.

S konstitucionalnega stališča in tudi se stališče politične morale je zahteva koalicije tudi po našem razmišljanju opravičena.

Zahteva, da se veleizdajniški proces definitivno reši s popolnim rehabilitiranjem obtožencev mučnikov, je pa naravnost samo ob sebi umevna. Dobro naglašajo „Agr. Tagblatt“: Tu je le dvojno možno: ali so obtoženci krivi, ali niso krivi. Če so krivi, so jih morali obsoditi, če pa niso krivi, potem naj se jim da zadoščenje!

Jeden čin bana Tomašića pa je odločno simpatičen in s hrvatskega stališča povsem korekten. Odklonil je namreč vsako posredovanje ogrskega ministerskega predsednika, ker se drži stališča, da ta spor se tiče le notranjega življenja avtonomne Hrvatske in imata besedo le dva poklicana faktorja: zastopstvo naroda in domača hrvatska vlada.

Avstro-ogrsko vnanja politika — samoponiževanje!

Citateljem je znana tista sramota in samoponiževanje iz najnovejših dni, ki drastično ilustruje avstrijsko strahopetnost nasproti italijanski diplomaciji. Poročali smo že tudi mi, kako je povodom lovske razstave na Dunaju neki podjetnik v Lunaparku priredil dioramo, ki predstavlja zmago avstrijske monarhije nad italijansko pri Visu leta 1866. Diorami je bil določen nadpis: Pomorska bitka pri Visu. Vsled pritiska italijanske diplomacije pa je naše ministerstvo za vnanje stvari v sporazumljenju z izvestnimi dvornimi krogi delalo na to, da bi ta predstava sploh izostala.

No, podjetnik se je temu odločno uprl. Slednjič je prišlo do take rešitve tega konflikta, da je oni nadpis odpal in so ga nadomestili le s splošnim nadpisom: „Eine Marineschlacht“ (Pomorska bitka).

Ta slučaj kaže, kako se avstrijski diplomaciji kolena šibe v strahu, če so gospodje v Rimu ježno nagubanci svoje čelo. Ta obzirnost pred italijansko občutljivostjo prekorača daleč meje umiljive obzirnosti ter prehaja v samoponiževanje, ki je naravnost sramotno za veselo, kakoršnja hoče biti Avstrija.

„Oesterr.-ung. Heereszeitung“ pripominja priko in žgočim sarkazmom:

Pravi Avstrijec je velik v malem in maj v velikem. To je pokazala ta diplomatska velika in državna afera v bližini wurstelprata in Tegetthofovega spomenika, ko klečepazni akterji te aere kriče sedaj, da je „vse rečeno“, ker se je njihovi državniški modrosti posrečilo rešiti ogroženi evropski mir skozi vratca v ozadiju, jednako nevredno za Avstro-Ogrsko kakor za Italijo. V Italiji ni takih „prijeteljev domovine“. Tam se ne sramujejo resničnih uspehov svojega orožja, marveč se še navdušujejo na zmagah, ki so bile v resnici le nevspehi.

Po vsej pravici ta mogla postanca dr. Ryba in V. Mislivec povprašati, da-li je naš poslanik pri Kvirinalu prišel iz ravnateljstva, ko se je hotelo s tendenčno igro „La Nave“, naperjeno proti Avstro-Ogrski, nahujskati italijansko prebivalstvo v vojno razpoloženje: govoriti, da na visokih mestih v Avstriji nedostajajo na avstrijskem čustvovanju za dostojanstvo Avstro-Ogrske; ter reči, da mož bi odločno zavrnil vsako tako vmešavanje v notranje stvari monarhije.

Toda, nagubanje obrvi od strani vojvode Avarna je bilo našim patent-patrijotom v zlatov-vezenih frakih že razloga dovolj, da jim takoj srce pada v zlatobordirane hlače. Ali res ni nikdo od teh knezov, grofov, ekselenc, dvornih, vladnih, komercialnih in tja doli do cesarskih svetnikov, ki menijo, da morajo kakor že davno ovenel peteršiljček plavati na vsaki patrijotični, če tudi še tako zažgani juhi, — ali res ni nikdo od vseh teh premislil: kako naj bi mladina šla pogumno v boj; kako naj bi mi drage volje žrtvovali svojo kri in imetje za domovino in cesarja; kako naj bi mi svojim otrokom povzdigali duha, kažoč na čine očetov: ko pa najneposrednejši svetovalci vladarja tako cenijo možka dejanja?!

Ta izvadek iz imenovanega vojaškega lista smo prinesli, ker je simptomatičen za razpoloženje v teh krogih nasproti italijanski politiki Aehrenthala in njegovih prednikov!

Da-li tudi — naslednikov: tega, seveda, ne moremo reči.

Nesloga med Srbi in Bolgari.

Komaj so minule velike slovanske slavnosti v Sofiji in že se zopet pojavlja med Srbi in Bolgari staro nasprotstvo radi navskrižnih interesov v Makedoniji. Komu je pripisovati večjo krivdo na tem, Srbom ali Bolgarom, bilo bi težko izreči nam, ki opazujemo vse to bratomorno nasprotstvo le od daleč. Samo ob sebi umevno pa je, da zvaljujejo ti krivdo eden na drugega. Glavne razloge temu nasprotstvu je iskati v dejstvu, da si Srbi in Bolgari ne morejo razdeliti interesnih sfer. Eni in drugi sanjajo o Veliki Srbiji, oziroma Veliki Bolgariji, a k eni in drugi je pripadalo izmenoma sedanje preporno ozemlje v Makedoniji.

Že opetovano smo povdarjali v tem listu, da je največji nesmisel, ako se danes stavlja zahteve po nacionalnih državah na podlagi nekdanjih zgodovinskih mej, katerih ni vstvarila moč naroda, ampak le moč posamičnih, tedaj vladajočih vladarjev, ali moč plemstva. Ako naj bi veljale zgodovinske meje, bi smela Italija reklamirati za-se vse balkanske poluotok ter vsa srednjo in zapadno Evropo. Isto bi smela pa tudi Nemčija. Seveda bi bil to absurdum; a ravno tak absurdum je, ako danes Srbi ali Bolgari reklamirajo za-ozemlje, ki je spadalo nekdanj pod žezlo Dušana Silnega ali ono Simeona. Edini primerni način bi bil pač ta, da bi si eni in drugi razdelili svoje interesne sfere v Makedoniji na podlagi jezikovnih mej. Ali to je ravno težavno, ker srbski in bolgarski jezik v Makedoniji prehajata polagoma eden v drugega, tako, da je popolnoma nemogoče določiti točno jezikovno mejo. Ljudstvo samo se priznava po nekaterih krajih za Srbe, po drugih za Bolgare. A pri tem meša to ljudstvo pojme vere z narodnostjo.

O narodnosti kakor taki ljudstvo po velikem delu nima niti pojma. Označenje „Srb“ in „Bolgari“ je tu v glavnem kakor versko diferenciranje. Da-si so eni in drugi pravoslavni, so vendar v bogoslužju Bolgarov in Srbov neke malenkostne razlike, na katere se opirata potem pojma Srb in Bolgar. Zato toliko bojov in diplomatskih spletek ob ustanovitvi vsake nove srbske, oziroma bolgarske škofije. Da je ta borba nesmiselna, mora biti jasno vsakomur na prvi pogled. Niže ljudstvo se bega, a inteligentnejši ljudje iz naroda pravijo: „Mi nismo ne Srbi, ne Bolgari, ampak turški sužnji! Pridite in rešite nas eni ali drugi! Ako nas rešijo Srbi, postanemo Srbi, ako nas rešijo Bolgari, postanemo Bolgari“.

Mej tem pa se ti medsebojno prepirajo za medvedovo kožo, dočim je medved še v brlogu. Vendar bodi odkrito povedano, da so po našem mnenju Bolgari oni, ki reklamirajo za-se tudi take kraje Stare Srbije, kjer nimajo ničesar iskati. A na Staro Srbijo se srbska propaganda omeja v glavnem. V tem oziru je zelo značilna sledeča brzojavka korespondenčnega biro-a:

Sofija 17. — Oficijski list „Prepor“ kritike bratomorno, iz Belegrada vodjeno propagando v Makedoniji. Ta propaganda ima zahvaliti svoj postanek srbskim politikom, ki služijo tujim interesom, ki stane srbski narod nad sto milijonov, ne da bi bila dovedla do kakih vidnih uspehov. Ako so sedaj srbski, je na tem kriv mladoturški režim.

Srbi bi morali biti več nego naivni, ako mislijo, da se Bolgari dajo s samim govorjenjem o slogi in bratstvu in s krikom o slovanski ideji preslepiti, da ne bi videli srbske gonje v Makedoniji. V Belegradu bi bili morali že davno uvideti, da je odkrito in trajno prijateljstvo med nami potrebno, ker oni nas potrebujejo več, nego mi njih.

Dokler obstoji srbska propaganda v Makedoniji, sta bratstvo in sloga le prazne fraze, ki ne morejo biti uresničene. Da, mi bi bili zelo kratkovidni, ko ne bi bili pripravljeni še na kaj hujšega v svojem razmerju napram Srbiji!!

Dnevne novice.

Delitev ministerstva za uk in bogočastje. „Grazier Tagblatt“ poroča, da namestila vlada razdeliti ministerstvo za uk in bogočastje, ter ustanoviti dve posebi ministertvi, eno za uk, drugo za bogočastje. Od druge strani se to veš dementuje.

Kolera v Rusiji. Iz Petrograda poročajo: V petek je obolelo tukaj 13 oseb, od teh jih je 5 umrlo.

Mesta Petrograd, Samara, Siferopol in Novo-Rossijsk so proglašena za okužena s kolero.

Japonska odpovedala Nemčiji trgovinsko pogodbo. Iz Berlina poročajo: Tukajšnji japonski poslanik je po nalogu svoje vlade izročil unanjenju uradu noto, s katero Japonska odpoveduje za 17. julija 1911. nemško-japonsko trgovinsko in paroplovno pogodbo ter konzularno pogodbo od 4. aprila 1896 in naknadno konvencijo poleg tarifa k prvi pogodbi od 26. decembra 1898. l.

Nemiri na Kitajskem. Čez Berolin dohajajo vesti o jako resnih nemirih proti kristjanom na Kitajskem. Če vazi, v katerih prebivajo kristjani, so že razdejali revolucionarji. Nemire povzročila revolucionarna organizacija Rdeča svetilka. V Pekingu so radi teh nemirov zelo vznemirjeni.

Stolipin — grof. Iz Petrograda poročajo, da povzdigne car ministerskega predsednika Stolipina v grofovski stan.

Srbska flotilja na Donavi. Iz Petrograda: Car Nikolaj je daroval srbski vladi tri nove monitorje, ki naj bi tvorili jedro srbske vojne flotilje na Donavi.

Domače vesti.

Imenovanja v politični službi. Provizorični namestniški koncipisti Valter Rovel in dr. Valter Pfeiffer v Trstu ter namestniški konceptni praktikant Bogumil Berbuč v Tolminu so imenovani definitivni namestniški koncipisti; namestni. konc. praktikant dr. Robert pl. Kéler, pridelen c. kr. avstr. trgovskemu muzeju na Dunaju, dr. Fran grof Guđenus v Gradiški in dr. Teobald grof Khuen-Belasy v Trstu so imenovani provizoričnimi namestniškimi koncipisti. Vsi ostanejo na svojih dosedanjih mestih.

Prihod čeških dijakov v Trst. Sinoči je prišlo v Trst okoli 40 čeških dijakov, visokošolcev in učiteljskihnikov. Med temi je bilo tudi 7 dam. Na postaji je čakala na peronu deputacija akademičnega društva „Balkan“ v imenu katerega je pozdravil došlece predsednik g. Ivan Marija Čok.

Pred postajo je čakalo par sto naših ljudi, ki so došlece burno pozdravljali. Da je bila točna ura prihoda Čehov

znana in naznanjena v „Edinosti“, bi bilo prišlo gotovo veliko več ljudi.

Češki gostje so bili spremljani pred „Narodni dom“, kjer je množica zapela „Kje dom je moj“, in „Hej Slovani“, nakar so gostje odšli v hotel „Balkan“, dočim so se Tržčani mirno razšli.

Čehi ostanejo za sedaj dva dneva v Trstu, potem odpotujejo v Benetke, a ko se povrnejo, ostanejo še dva dni tukaj. — Skupno bomo imeli torej Čehi štiri dni v svoji sredi.

Mejtem ko jim kličemo iskren in brat-ski: dobrodošli ob naši slovanski Adriji! — jim želimo ob enem, da bi jim bilo bivanje med nami prijetno in da bi se čutili tu kakor bratje med brati.

Odsevi kulture. — Zgodilo se je te dni na Acquedottu. Spadalo bi prav za prav v tržaško malo kroniko. Ali ta dogodek je tako značilen in simptomatičen, ker nam z bengalično lučjo osvetljuje nazore o morali, kakor jih je vzgojila tista javna vzgoja, ki daja navodila in impulze italijanskemu prebivalstvu za borbo proti nam Slovincem, treba ga vsakako zabeležiti in ožigosati na tem mestu.

V četrtem nadstropju na Acquedottu torej stanuje neka nemška družina z 2 malima hčerkama, v 2. nadstropju pa neki Italijan — vdovec z odraslimi hčerkami.

Glavar one nemške družine je odsoten iz Trsta. Oni vdovec je menil, da je to ugodna prilika, da zadovolji svoji pohotnosti.

Zato se je bližal nemški gospej z nesramnimi ponudbami, ki jih je pa ona seveda odbila z ogorčenjem. — Ali pohotnež si je mislil: če nočeš ti, pa poskusim s tvojima hčerkama.

Mislil in — storil. Ko je jedno dekletce šlo po stopnjicah doli, zgrabil je je pohotnež in jo tiral v svojo sobo, kjer je poskušal zadostiti svojemu živalskemu nagonu.

Čujemo pa, da se mu ni posrečilo. — Otroče je seveda povedalo o tem dogodku svoji materi in ta je obračunala s svinjarjem, kakor mora vestna mati! In vzlic temu je — čujte! — izvršil ta satir naslednjega dne jednak poskus na drugi deklici.

Nu, do tu bi spadala ta — kulturna slika še v navadno kroniko, ker bi obremenjala le enega posamičnika, ne pa splošnosti. Ali, kar se je zgodilo: potem, to pa je tisto, kar je preznačilno in daja stvari splošen pomen.

Glavar dotične nemške družine je prihitel v Trst, da se prepriča, kaj je na stvari. In zgodilo se je nekaj naravnost neverjetnega. — Vsi prebivalci one hiše so se postavili na stran tisle gnusobe in so obsvalili itak kruto zadetega očeta za najgršimi in najostudnejšimi psovkami, kakor jih že vsebuje tisti znani tržaško-italijanski leksikon. In preznačilno je tudi, da se je hišni gospodar (ali njegov upravitelj, tega ne vemo) toplo zavzel za — svinjarja ter je skušal z raznimi ponudbami pregovoriti mater dekletca, da bi se stvar potlačila.

Vedenje onih hišnih stanovnikov v takem kričečem slučaju, ko je gotovo v splošnem največjem interesu, da se take bestije spravijo na varno, je gotovo prekarakteristično za nazore, ki jih ti od tiste proslavljene italijanske „kulture“ obilzani ljudje goje o — morali!!!

To ostudno kulturno sličico podajamo posebno tistim Slovincem, ki so toli zaljubljeni v to — kulturo! Kajti kakor so perverzni nazori teh sinov — kulture o morali, tako je zastrupljeno tudi vse njih duševno razpoloženje v boju proti nam Slovincem. Nobeno, tudi najnemoralnejše sredstvo se jim ne zdi pregrado.

Da pa ne delamo nikake krivice, če ta dogodek pišemo na račun italijanske javnosti, za to govori vedenje Piccola. On — ki ne zamolčuje tudi najmanje nesposobnosti, ako jo more izkoriščati, da sramoti slovensko ime; on, ki na dolgo in široko razpravlja vsak škandal, da ustreza zlim nagonom prebivalstva in jih s tem še podžiga, — in s tem postaja krivec na propadanju javne morale: on, „Piccolo“ molči previdno o tem dogodku in daja s tem oni grusobi — potuho!

Izredni občni zbor N. D. O. se je vršil v soboto zvečer v Sokolovi dvorani v Narodnem domu. Občni zbor je otvoril predsednik N. D. O. dr. Mandić ter je pozdravil pred vsem odposlanca puljske N. D. O., njenega predsednika tov. Vrankoviča in dež. poslanca dr. Slavika ter navzoče člane, podal besedo strokovnemu tajniku E. k. r. j. u, da poroča o prvi točki dnevnega reda, „organizacijskem statutu N. D. O.“

Poročevalec je poudarjal, da je N. D. O. v Trstu morala izpremeniti svoj sedanjí organizacijski statut, ker se je pokazala nujna potreba enotne organizacije za vse jugoslovansko ozemlje, pa tudi zato, ker je prvotni statut marsikaj, kar ni bilo še potrebno ob ustanovitvi organizacije, pa je sedaj postalo potrebno, le kratko začrtati, a je sedaj treba, da se uredi. Organizacijski statut vsebuje torej norme za ves ustroj N. D. O. tako v strokovnem kakor v upravnem pogledu. Natančnejše vpuščati se v posamezne določbe nam ni možno, sicer bo pa itak gotovo izpregovorilo s tem strokovno glasilo N. D. O. „Narodni Delavec“. V debati se je oglasil k besedi za-

stopnik Pule tov. Vranković, ki je želel par izprememb, tičočih se volitev in glasovanja pri deželni centralah. Po tozadevni pojasnitvi predsednika dr. Mandića in strokovnega tajnika se je nato sprejel organizacijski statut z majhno nebitveno izpremembo.

Isti poročevalec je nato poročal o izpremembi pravil, ki je postala pred vsem potrebna zato, ker raztegne N. D. O. svoje delovanje na vse jugoslovanske dežele. Poslovni jezik je odslej slovenski, hrvatski in srbski. Določili so se namesto mesečnih tedenski prispevki. Moškim in ženskim članom se je priznala enaka pravica pri upravi. Osrednje vodstvo ima „osrednji izvrševalni odbor“, izvoljen na letnem kongresu, ki ga tvorijo delegati vseh skupin, podružnic in gospodarskih združenj N. D. O. in ki glasuje s tolikimi glasovi, kolikor rednega članstva zastopajo. Društveno leto se zaključuje z mesecem decembrom, nakar se v januarju vrši letni kongres. To so glavne izspremembe, ki so se z manjšimi, nebitvenimi vred sprejele soglasno.

Nato se je tudi po poročilu istega poročevalca sprejel statut mlad. organizacije, katere glavni namen je, združevati šoli odraslo mladino, jo vzgajati v narodnem duhu ter jo vsestransko izobraževati in jo tako čim boljše uporabiti za javno življenje. Mladinska organizacija se upravlja sicer samostojno, toda pod strogim nadzorstvom NDO in posebnega nadzornika.

Ko se je končno priporočilo navzočim, naj se vsi udeležijo izleta v Pulo dne 14. aprila t. l., da naj agitirajo med tovariši, da se gotovo prijavijo in kupijo vozne listke do 4. avgusta t. l., da bo udeležba čim častnejša, je predsednik zaključil občni zbor.

Za Ciril Metodov obrambeni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 788. Učiteljsko društvo za potojski okraj (plačalo 50 K); 789. Dijaki novomeške gimnazije (plačali 200 K); 790. Krog narodnih Slovencev, Polzela; 791 Ivan Samec, veletržec v Ljubljani (plačal 200 K).

Vsem podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda v uvaževanje. Družba je izdala za peidvajsetletni jubilej knjigo: „Pogled na prvo četrtletje“. Knjiga kaže sliko razvoja in delovanja družbe sv. Cirila in Metoda od ustanovitve do danes. Vsak rodoljub si mora to knjigo nabaviti. Cena ji je 1 K. — Naroča se v družbo. Pisarni in pri vseh slovenskih knjigarnah. Pisarna dr. sv. Cirila in Metoda ima v zalogi tudi jubilejne razglednice in jubilejni nar. kolek. Vse podružnice prosimo, da blagovolijo vzlasti ob priliki veselja jubilejno blago razpečavati.

Izlet v Pulo. V nedeljsko število se nam je v vest pod tem naslovom urinila pomota, katero naj stem popravljamo. Bilo je namreč čitati, da se vrši izlet v Pulo s posebnim — „vlakom“, docim se vrši izlet s posebnim — „parnikom“. Popravljamo torej to in pozivljamo narodno občinstvo, da čim pridneje posega po vozni listki za ta izlet, da bo udeležba čim častnejša. Vsekako pa povdarjamo ponovno, da naj se vsak, kdor se misli udeležiti izleta, prijavi in kupi vozni listek (K 3-60 za osebo, pri čemer je že všteta vstopnina k velikim veselicam v Puli) do 4. avgusta t. l., da bo mogoče najeti primeren parnik. Na narodnem delavstvu, pa tudi na ostalem narodnem občinstvu je ležeče, da bo ta izlet res imponiral vsakomur, i našim prijateljem i našim nasprotnikom!

Shod NDO v Ricmanjih. — NDO je priredila v nedeljo, dne 17. t. m., popol. v „Narodnem domu“ v Ricmanjih javen shod, katerega se je udeležilo prilično lepo število Ricmanjev. Shodu je predsedoval g. župan Berdon. O delovanju organizacije je poročal strokovni tajnik NDO tov. Ekar in tov. Godnik in Kranjc.

Zborovalci so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikom. Vsi so bili prepričani, da je treba čim najbolj poživiti delovanje ricmanjske podružnice NDO, ker smejo njeni člani od nje pričakovati znatnih koristi. Zborovalci so se tudi živo zanimali za izlet NDO v Pulo in gotovo bo dne 14. avgusta med izletniki lepo število Ricmanjev. Ravno tako smemo pričakovati, da sčasom dobi tudi „Narodni Delavec“ med ricmanjskimi člani NDO lepo število prijateljev. — Tako bo rodil torej nedeljski shod lep sad!

Razpisane učiteljske službe v Bosni. Bosansko-hercegovinska vlada v Sarajevu razpisuje za prihodnje šolsko leto več učiteljskih mest na trgovskih šolah v Bosni in Hercegovini. Več je razvidno iz včerajšnjega „Osserv. Triestino“.

Obletnica za pok. don Karlosa. V baziliki Sv. Justa je včeraj ob 10. uri predp. stolni župnik monsignor Buttignoni opravil slovesno obletnico za pok. španskega pretendenta don Karlosa. Službi božji je prisostvovala tudi vdova pokojnika.

Žirovnikovih narodnih pesmi IV. zvezek je izšel ter se dobiva po vseh narodnih knjigarnah, kakor tudi pri upravnistvu „Slov. Branika“ v Ljubljani. Pesmi ni treba hvaliti, ker že ime Žirovnik zadostuje. — Zbirka obsega 30 narodnih pesmi za štiri enake glasove. Knjižica je vezana v platno ima žepno obliko, dober papir in razločen tisk. Cena 1 K. Pevci in pevka društva! Sezite po knjižici, dokler je je kaj v zalogi. Čisti dobiček pripada družbi sv. Cirila in Metoda.

Nove znamke za cesarjevo 80-letnico rojstva. Kakor poročajo z Dunaja, izda poštna uprava povodom 80-letnice cesarjevega rojstnega dne novo serijo poštne znamke, ki bodo slične sedanjim, a bodo zgoraj in spodaj malo širji. V teh razširjenih prostorih bodo letnici 1830. in 1910. Nove znamke izidejo v omejenem številu in ostanejo v rabi do konca tega leta.

V nedeljo se je izgubila na Kontovelju avtomobilska veriga.

Lepo nagrado prejme, kdor jo prinese v lns. odd. Edinosti.

Dražba na kolodvoru. V četrtek dne 21. VII. t. l. ob 10. uri predpoludne se bo vršila v skladišču za oddajanje blaga štev. II. v 2. nadstropju južnega kolodvora javna dražba nedvignjenega blaga.

Predmeti, ki se imajo prodati, se prisojijo tistim, ki ponudijo največ, položijo takoj zdržnino in odpeljejo blago takoj. — Seznam teh predmetov je prabit v vestibulu osebnega kolodvora.

Pod vskljico ceno se blago ne odda.

Tržaška mala kronika.

Izginila med vožnjo. Gospica Maja D., hči profesorja iz Celovca je včeraj z železnico odpotovala iz Celovca v Koper, kjer se sedaj nahaja njen oče. Med vožnjo je pa izginila ne ve se kam. Oče je stvar prijavil policiji.

Požar v tobakarni. V nedeljo ponoči se je iz neznanega vzroka razvil požar v tobakarni Konrada Hecker v ul. Ugo Foscolo. Ognjegasci so ulomili vrata in po polurnem delu pogasili ogenj. Škoda znaša okolo 1000 K.

Ženska skočila s hčerko v vodnjak vsled norosti. Težak v Lloydovem arse-nalu, Ivan Ladič, je oženjen in oče štirih otrok. Stanuje pri Sv. Mariji Magdaleni spodnji št. 81. Žena je bila nedavno temu bolna v opazovalnici mestne bolnišnice, od koder so jo izpustili pred 15 dnevi. V nedeljo zjutraj, ne da bi kdo kaj hudega slutil, je šla na dvorišče, kjer je vodnjak, in vrgla noter svoje najmlajše dete, šestmesečno Marčelo. Na to je skočila sama noter.

Ladič se je ta čas nahajal doma in, ko je zapazil dolgo odsotnost žene, ga je obšla huda slutnja. Hitel je na dvorišče in s pomočjo drugih se je spustil po vrvi v vodnjak. Tako se mu je posrečilo rešiti ubogo ženo in tudi dete.

Incident na železnici. Vlak državne železnice, ki se je odpeljal predvčerajšnjem zjutraj ob 8.55 proti Dunaju z mnogimi potniki, je, prišedši v openski tunel, začel voziti bolj počasi in se je na enkrat ustavil v tunelu. Samoočebni je umevno, da je nastala med pasažirji neka panika. Vzrok je tičal v tem, da edini stroj, ki je vlečel dolgi vlak, ni imel več zadostne moči vleči vlak po oni strmini. Z Opčin je prihitel drug stroj in vlak je nadaljeval svojo pot brez nadaljnjih ovir.

Nezvest sluga. Ermano Sederazzo star 25 let, iz Benetk, bivši natakak v kavarni Chiozza, je sedaj kakor sluga pri grofu Rumbergu v Kopru. Včeraj je sluga izginil, vzeši seboj 1 zlat prstan in tobačnico svojega gospodarja.

Uboj pri sv. Jakobu. Včeraj po 1. uri po polnoci so na vogalu, ki ga napravljata ulica del Rivo in Campo S. Giacomo, našli moža, ležečega na tlaku sredi luže krvi. Opozorili so redarja, ki je odredil, da se je ranjenca takoj prepeljalo v bolnišnico. Tu so zdravniki konstatirali, da je imel globoko rano v trebuhu in da so čreva molela ven. V očigled veliki nevarnosti so zdravniki sklenili, podvreči ga takoj laparatomiji. Čreva so bila ranjena na 12 mestih in nastalo je bilo jako veliko notranje izkrvavenje. Ko so zdravniki začeli operacijo, je ranjenec umrl.

Nad 50 receptov

vsebuje kuharska knjiga, ki jo je izdala Prva kranjska tovarna testenin v Ilir. Bistrici. Tvrdka razpošilja jo vsakomr zastonj in prosto.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom in znancem, da je naš preljubljeni sopro, oziroma oče

Jernej Pahor

včeraj ob 2. uri popoldne, previden zakramenti za umirajoče, v starosti 75 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se bo vršil jutri dne 20. t. m. ob 3. uri pop. iz ulice Madonnina št. 38 k sv. Justu in potem na pokopališče pri sv. Ani. TRST, dne 19. julija 1910.

Apolonija Pahor roj. Pirc, soproga. Franc, Josip, Matija, Anton, sinovi.

Mnenje g. dr. K. Pandermaly-a

Kostantinopelj

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Izmed vseh krepil mi je dalo Vaše SERRAVALLOVO KINAVINO Z ŽELEZOM (Vino di China Ferruginoso Serravallo) najboljših uspehov. Pripisujem vedno to specialiteto in izjavljam, da sem bil vedno zadovoljen.

KOSTANTINOPELJ, 4. junija 1909.

Dr. Pandermaly.

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

VOZNI RED

veljaven od 16. julija 1910 do nove odredbe.

Proga TRST-METKOVIĆ A

Odhod iz Trsta v ponedeljek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v soboto ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-METKOVIĆ B

Odhod iz Trsta v četrtek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v sredo ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-METKOVIĆ C

Odhod iz Trsta v soboto ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v četrtek ob 6. uri zjutraj.

Proga TRST-KORČULA

Odhod iz Trsta v torek ob 5. uri popoldne. Dohod v Trst v ponedeljek ob 6. uri zjutraj.

TRŽAŠKI SLOVANI

in posebno okoličani ki prihajajo v mesto po raznih opravilih, imajo najlepše in najprimernejše zbirališče v dobroproznani

„Kavarni Universo“

ki se nahaja na trgu pred „Narodn. domom“ št. 1, uprav nasproti restavracije „Balkan“. V kavarni so poleg izvrstne kave na razpolago vsakovrstni likerji in razni slovenski, nemški in laški časniki in vs. boljše ilustr. revije. Za obilen obisk se priporoča FRANJO BOJC.

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquadotto 21. Telefon 1238

Zaloga koles Peugeot, Waffendrad, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerno.

MIHAEL ZADNIK Trst

ulica Sorgente št. 2

kupi vole, ovce in ovne

ter kože istih.

Ponudbe, tudi pismene in brzojavne poslati je na gornji naslov.

50% prihranka pri najboljšem načinu razsvetljave. Luč na benzini

TITUS je jedina, katera gori brez tekočine, brez pretiska in po sistemu BUNZEN kakor cevi na gas.

NAJVEČJI PRINOS. MINIMALNI TROŠEK

GASPARI & MICHELICH

ulica F. Venezian št. 16, Trst. TELEFON 24-19.

FRIDERIK SCHWARZ

Trst, Via Valdirivo št. 3, Trst

Zastopnik : znanih : mlinov SZMOLENSKY & COMP. SZABATKA

Proi parni mlin Békéscsaba

Akcijska družba parnih mlinov Baja. — Zastopnik za Trst, Gorisko, Istro in Dalmacijo.

Majcen Miloš ..

mizar - Trst - ulica Leo št. 2

priporoča slavnemu občinstvu svojo mizarnico. Izdeluje vsakovrstno, tudi NAJFINEJŠE POHIŠTVO

Bogomil Pino

bivši urar v Sezani ima svojo

novi prodajalnice „ur“

v TRSTU, ulica Vincen. Bellini 13

nasproti cerkve sv. Antona novega.

Vsakov. verižic po tov. cenah.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALCANTON - TRST

Gius. Waldner

TRST - ulica Medla 3 - TRST

VELIKA ZALOGA JELOVEGA LESA IZ KOROŠKE

Bogat izbor vsakovrst. obložkov

Prodaja lesa za vrtanje.

Velik izbor pekovskih lopat.

Veliki kinematograf

BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

V torek dne 19. in v sredo 20. julija.

1) Gospodje tatovi, dramatičen prizor. 2) Ženska ovratnica, veličastna drama. 3) Gramofon posredovalec ljubezni, komično.

NB. V PETEK 22. JULIJA KOMIČEN VEČER.

Včeraj jutraj je policijski komisariat pri Sv. Jakobu vsled takoj zapričetege poizvedovanja konstatiral, da je bil umorjenec Edgard Vouk, podnačelnik delavcev v tiskalnici rastlinskih olj, stanujoč v ulici Catredrale št. 4. Konstatiralo se je nadalje, da so ga zadnjič videli predsončjem v gostilni Marina Brazzaroli v ul. Rivo št. 7.

Včeraj popoldne ob 5. uri so funkcijonari policijskega komisariata zasledili in aretirali ubijalca omenjenega Vouka. Ubijalec je regnikol imenom Felice Lorcho, star 23 let, doma iz Taranta v južni Italiji, vslužben pri stavbeni družbi Union. Lorcho je bil tudi v isti krčmi v ulici del Rivo šte. 17. Tu sta prišla z Voukom navzkriž in ko sta izašla iz krčme, sta se spopadla.

Ko je Vouk med pretepom slučajno zgrabil regnikola za verižico na telovniku, je isti vzela iz žepa in začel zabadati Vouka.

Oklofutani snažitelj obuvala, ki ni bil nikak snažitelj. Neki snažitelj obuvala, ki izvršuje svojo „obrt“ na piazzetta dello Squero nuovo, se je v nedeljo popoldne oddaljil za trenotek in je zaprosil postreščka Ivana Lenassi, starega 41 let, iz Trsta, naj začasno čuva nad njegovim „inventarjem“. Kmalu potem se je snažitelj v klopici približal neki Hijacint Bevilacqua in zahteval od Lenassi, naj mu očisti čevlje. Lenassi je šaljivo odgovoril, da ne more tega storiti, ker da je bolan na eni roki. Nastalo je malo pričkanje, na kar je Bevilacqua zasolil Lenassi krepko klofuto in se oddaljil, ne da bi drugi reagiral. Bevilacqua se je kmalu zopet povrnil; zopet ista zahteva, zopet pričkanje, zopet klofuta se strani Bevilacqua. Tedaj je interveniral 35-letni težak Ivan Tiona, ki je ogorčen radi vedenja Bevilacqua, zgrabil stoliclo bližnje gostilne „All' alabarda“, z isto udaril Bevilacqua po glavi, dočim je okorajženi Lenassi potegnil nož iz žepa. Interventiral je redar, ki je ranjenega Bevilacqua spremil v „Igeo“, ostala dva pa v zapor.

Se nekoliko o aretaciji dozdevnih razpečevalcih ponarejenih bankovcev. Dodatno k poskusu razpečavanja dozdevno ponarejenih bankovcev, o katerem smo že poročali, smo zvedeli še naslednje podrobnosti:

Grka Pitacos sta se pri zasliševanju na policiji izdala za posestnika. Preiskali so jima žepa, našli tri bankovce po 100 K, enega od 50 K in vrhu tega za 100 kron drobnega denarja. Dognalo se je pa, da so bankovci vsi pristni. Grka sta stanovala skupno v neki opremljeni sobi v ulici Beccherie št. 9.

Izjavila sta, da potujeta za zabavo. — Kakor smo že svojedobno poročali, sta bila meseca septembra l. l. aretirana v Gorici dva Grka, Pavel in Anastazij Mauroidi. Na sumu sta bila, da sta povzročitelja več tatvin poštinih znamk v raznih tobakarnah v Trstu kakor tudi v Gorici. Ko so pa pozneje na Dunaju bili aretirani pravi provzročitelji teh tatvin, sta Grka bila zopet izpuščena na svobodo, vendar pa ju je policija ob tej priliki fotografirala.

Ko se je pa zdaj primerjalo oni dve fotografiji s sedaj aretiranimi, se je dognalo, da sta svoječasnno Mauroidi in danes Pitacos se nazivajoča Grka popolnoma istovetni osebi. — Odgovarjati bosta morala zaradi krive navedbe svojih imen.

V Trstu so našli pri njima pravi potni list na ime Pitacos.

V Gorici sta tudi skušala v raznih trgovinah menjati bankovce po 100 K.

No, sedaj se je tudi dognalo, kake namene sta zasledovala ta dva grška tička pri svojih menjalnih poskusih.

Meseca majnika sta omenjena Grka vstopila v trgovino trdke Tavolato na Korzu št. 19 in sta zopet pod pretvezo, da hočeta kupiti blaga, prosila, naj se jima zamenja v bankovce manje vrednosti najprej en bankovec od sto kron, potem kar tri. Kasirka je na odredbo gospodarja to storila glede dveh bankovcev, ali, ko sta se ona oddaljila, je konstatirala, da jej manjka bankovec od 10 kron. Očividno sta oba švindlerja pri menjalju spretno eskamotirala bankovec in ga vtaknila nevidno v žep. Tedaj ni trdka Tavolato podala nikake ovadbe, ampak po dogodku v prodajalnici trdke Baldini & Pittani se ni več obotavljala in je podala ovadbo.

Meseca maja sta tudi oba Grka poskusila z uspehom isti „furkelj“ v trgovini dežnikov g. Pavla Minola na Korzu št. 6, ravno tako meseca avgusta l. l. v manufakturni trgovini A. Brosch v ulici Nuova št. 20, kjer sta eskamotirala bankovec od 20 kron.

Oba lopova sta bila včeraj v antropometričnem uradu tukajšnje policije zmerjena in fotografirana ter se je naprosilo atensko policijo za informacije.

Društveno vesti.

Novo društvo. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: „Zadruga opravičenih posestnikov“ s sedežem v Trebčah.

Člane pevskega društva „Trst“ vabimo, da se zanesljivo in v polnem številu udeležijo pevske vaje, ki se vrši danes, v torek zvečer točno ob 8.30 v dvorani NDO ul. Lavatoio št. 1.

Tržaška gledališča.

MINERVA. Danes zvečer premijera Cagnoni-jeve opere „Papà Martin“, ki ni bila doslej še nikoli uprizorjena v Trstu.

DAROV!

Za žensko podružnico CMD je nabrala vesela družba v gostilni Petričevi v Miljah 2 K 20 stot. Denar ima uredništvo. — Trgovec Gregorič iz Rocola je preplačal vstopnico pri veselici 5 K in ne 2 K, kakor je bilo v nedeljo pomotoma objavljeno.

Vesti iz Goriške.

x Iz Tržiča poročajo, kake priprave so delali Lahi za „Legino“ slavnost, ki se je vršila v nedeljo 17. t. m.

Verujemo prav radi, da narodno čutečega Slovenca to boli, ker je dobro znano, kako so razsajali v nedeljo naši Lahi. Sicer tržičski ne vsi in tudi oni ni bogvekoliko, pač pa pridejo vročerkvneži iz Trsta in drugih krajev.

Take prilike, ko se čutijo Lahi sami med seboj in se vedejo neženirano, so najbolj prikladne, da odprejo Slovincem enkrat prav pošteno oči, da začnejo resno premišljevali o skrajni potrebi združitve in seštevanja lastnih močij.

Razen drugih slojev je v Tržiču gotovo nad 300 čisto slovenskih delavcev; nekateri izmed njih imajo lastne družine in mnogo otrok. Tu treba nujnega dela, ki ne bo bogvekakoli težko.

Težje pa bo čim bolj se je odlaga. Dokler ni misli na javno ljudsko šolo, treba ustanoviti zasebno.

Razmere so danes take, da bi se s previdnostjo lahko razmeroma poceni kupilo lastno poslopje.

Tržič se neprestano razvija. Kaj bo žnjega čez 10—20 let, je lahko predvidjati. Kakor hitro se uresniči znani načrt obrežne ceste — bo Tržič — mal Trst! Tudi slovenska obrt in trgovina bi polagoma lahko dobila tal. Može, ki danes bivate v Tržiču ali v bližnji okolici in čutite narodno, ne zamujajte prilik!

Ce pa ne zmorete sami, obračajte se do slov. narodnih voditeljev in državnih poslancev, katerim ob danih prilikah obrazložite vse, kar bi se utegnilo tam doli ob morju izkoristiti po slovenski obrti ali drugače.

Na delo in pripravite tla! To bo najlepši odgovor na nedeljsko laško slavnost.

Razvija zastave društva „Ladija“ v Devinu se nadalje udeležijo „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ in sicer z zastavo.

Koledar in vreme. — Danes: Vinc. Pavl. spoz. — Jutri: Hieronim Emil. sp.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 29° Cels. — Vreme včeraj: deloma oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Lepo, večinoma jasno. Zmerni vetrovi. Vročina. Tendencia za nevihte.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj ins. oddelku.

Dečka iz dobre družine, ki je dovršil 1 ali 2 razreda aradnje šole, sprejme neka trgovina v Trstu. Ponudbe upravi „Edinosti“.

Učenca zmožnega deželni jezikov, bivajočega v mestu, išče Ant. Jerkič, fotograf, Trst, via delle Poste 10. 1171

Išče se gostilničarja s kavcejo. Dobri pogoji. Obrniti se je na Collasich, kavarna Corso 9—11, 3—6. 9000

Odda se meblavana soba ul. S. Anastasio št. 20, pritičje na levo. 1027

Pisalni stroj, vidna pisava, novi model, proda se po nizki ceni. 1194

V nedeljo si je zgubila na Kontovelju veriga od avtomobila. — Lepo nagrado prejme, kdor jo prinese v uredništvo Ed. nosti. 1195

Odda se meblavana soba ul. Ruggero Manna št. 11, pritičje na levo. 1015

Piacist kateri bi tudi potoval, se takoj sprejme za kolonijalno stroko. — Naslov pod „Kolonial 200“ na ins. odd. Edinosti. 1192

Na Opčinah je na prodaj prodajalna manufakturnega blaga z vso pravico. — Zorko. 1168

Izredna prilika! Proda se radi boleznistilna z vso opravo na prometnem kraju in brez konkurence. Pogoji jako ugodni in zaslužek zjamčen. Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti pod št. 1170

Pohištvo

svetlo in temno, posamezni kosi, cele spalne in jedilne sobe, ogledala, slike itd. itd. vse po nizki ceni.

Izgotovlj. moške obleke in šivalni stroji na obroke in oeno. — Proda

IVANKA DOREGHINI, Trst
Zaloga pohištva) ul. Madonnina 8.

Rogaška kislica

TEMPEL, RADINSKI GIZELIN

VRELEC. Najboljši min. vodi

ZASTOPNIK: —

LACKO KRIZ, PULA

„PRI STARI BRESKVI“ v ulici Belvedere šte. 17 se toči izvrstno pivo in vino.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu v ulici San Nicolò šte. 9

(nad Jadransko banko)

Uprizorjena od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol popol.

Prva Primorska Tvorница za lesne izdelke z vodno silo ob kolodvoru

PODMELEC

A. Križnič & Co.

sprejme v trajno delo več dobrih

stavben. mizarjev

in strugarjev

Mizarji z družino dobé tudi stanovanje.

Pismene ponudbe na gornji naslov.

Pohištvo iz bambusa

iz indijske trstike in iz vrbovlja

Radi preselitve

jako znižane cene.

HENRIK PREUER, Trst ul. Nuova 22

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

Dr. J. Čermák || V. Tuscher

: zobozdravnik : || koncesij. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.

kinematograf „Adria“

Odprl se je v Škeđnju

Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih.

Vsaki torek, četrtek in soboto nov program.

VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojak 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojak 10 v.

Na obroke! Vellika Izbera Na obroke!

izgotovljen. oblek za gospode in manuf. blaga

po jako zmernih cenah

JAKOB DUBINSKY, Trst, Barriera 34, II. n.

Odlikovana delavnica in zaloga

sedlozja in potnih predmetov

FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion šte. 10.

ANTON REPENŠEK

knižgovez v Tratu, via Cecilia 9

prilagoča slavnemu občinstvu

svojo moderno urejeno delavnico, v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah, SVOJI K SVOJIM!

Brizgalnice

raznih vzorcev. — Popravki z največjo natančnostjo in jamstvom se izvršujejo v mehanični delavnici inštalacij kakor tudi vode in plina

G. Simsich & A. Boschin

Trst, Via Rossetti 5, Telefon 133, rim. IV

TRST, ul. Cavana 2

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA

.. FRAN LAMPE

Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. — Postrežba točna in na dom.

Zdravljenje : krvi

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim sluhajim če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemeroidam. Jeden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER - „AI DUE MORI“

Trst (mestna hiša) Telefon 377

Polne pošiljke se izvršujejo takoj in franko, ako se dopolnje Kron 1-10.

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove (vokal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kontura za otroke. Površniki, močne jope, kakor tudi raznih paktofov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke, Tirolski liden, Nepremoljivi plašči (pristni angleški). Specijaliteta: blago tu in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Glosue Carducci 31.

Filijalka ul. S. Sebastiano 8.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

CARLO STRUKEL

prodajalnica drobnarij in igrač

TRST - Corso 34 - TRST

Galanterije iz usnja, Potne torbe

Ovratnice, dežniki in palice.

Specijaliteta: Potrebščine za hribolazoe.